

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ НАУКИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ У ХХІ СТОЛІТТІ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

XLV Міжнародної наукової студентської конференції
за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2021 рік
(м. Полтава, 13-14 квітня 2022 року)

ЧАСТИНА 1

Полтава
2022

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ» (ПУЕТ)**

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ НАУКИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ У ХХІ СТОЛІТТІ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

**XLV Міжнародної наукової студентської
конференції за підсумками науково-дослідних
робіт студентів за 2021 рік**

(м. Полтава, 13–14 квітня 2022 року)

Частина 1

**Полтава
ПУЕТ
2022**

УДК 001:378.014.61"21"(477.53)(082)
А43

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» заборонено

Редакційна колегія:

О. В. Манжура, д. е. н., доцент, проректор із науково-педагогічної роботи Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (ПУЕТ);

О. В. Гасій, к. е. н., доцент, директор Навчально-наукового центру забезпечення якості вищої освіти ПУЕТ;

А. С. Ткаченко, к. т. н., доцент, директор Навчально-наукового інституту денної освіти ПУЕТ;

В. В. Саранин, к. філол. н., доцент, завідувач науково-організаційного відділу ПУЕТ.

Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті : тези доповідей XLV Міжнародної наукової студентської конференції за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2021 рік (м. Полтава, 13–14 квітня 2022 р.). – Полтава : ПУЕТ, 2022. – Ч. 1. – 320 с. – Текст укр., англ. мовами.

ISBN 978-966-184-427-7

Збірник містить тези доповідей XLV Міжнародної наукової студентської конференції за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2021 рік. Проблеми, порушені авторами публікацій, вирізняються своєю актуальністю та новизною наукових підходів. Увагу зосереджено на висвітленні результатів наукових досліджень у різних галузях науки та якості вищої освіти.

УДК 001:378.014.61"21"(477.53)(082)

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.*

© Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі», 2022

ISBN 978-966-184-427-7

**«КОШТИ ПІШЛИ ЗА ДОСЛІДЖЕННЯМИ» – НОВИЙ
ПІДХІД ДО ФІНАНСУВАННЯ НАУКИ**

А. Є. Курмишева, студентка спеціальності Фінанси, банківська справа та страхування, група ФК м-11

Н. С. Педченко, д. е. н., професор, професор кафедри фінансів та банківської справи – науковий керівник
Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

У процесі стрімкого розвитку науково-технічного прогресу суспільство усвідомило виняткове значення науки для економічного розвитку. Науковці зазначають, що в умовах глобалізації посилення науково-інноваційного потенціалу – це шлях до зміцнення суверенітету держави, її конкурентоспроможності у сучасному світі [1]. Однак, як свідчить вітчизняна практика, сучасна наука переживає не найкращі часи, оскільки відчуває недостатність фінансування. Наслідком цього є міграція українських науковців до країн Європи, Азії та Америки [2]. Наука в Україні, на жаль, найбільше постраждала від дефіциту бюджетних коштів, починаючи з 90-х рр. ХХ ст.

У 2015 р. було прийнято новий Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [3], яким передбачалося практично перезавантаження всієї системи управління та фінансування науки в Україні. З одного боку, – це централізація прийняття стратегічних рішень у сфері науки, а з другого – це ширше залучення наукової громадськості до процесу формування політики в цій сфері. Основними змінами стали: впровадження грантового фінансування через Національний фонд досліджень; базове фінансування наукової діяльності закладів вищої освіти (ЗВО) за результатами їх державної атестації; новий порядок державної атестації наукових установ, за підсумками якої визначатимуться перспективи їх фінансової підтримки; порядок проведення конкурсного відбору наукових, науково-технічних робіт, що плануються до виконання за рахунок коштів державного бюджету [4].

Згідно зі статтею 48 даного Закону фінансування науки відбувається у декількох напрямках: державні кошти та місцеві бюджети; кошти установ, організацій та підприємств; українські та зарубіжні замовники; гранти; інші джерела, що не заборонені законом.

Основним інструментом фінансування сфери науки є бюджетне (базове) фінансування за кошти держави. Обсяг держбюджету визначається щороку у вигляді частки валового внутрішнього продукту (ВВП має становити не менше 1,7 %). Державні кошти виділяються на діяльність наукових установ, проведення досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок ЗВО, академій, інститутів, фінансування окремих наукових і науково-технічних програм, проєктів та надання грантів.

У 2017 р. уряд поставив за мету створення нової системи управління та фінансування науки, що передбачає: взаємодію органів виконавчої влади з науковцями та реальним сектором економіки задля здійснення державної політики у сфері науки; збільшення частки грантового фінансування у загальному обсязі державної підтримки наукових досліджень і розробок, що сприятиме мотивації наукових працівників до участі у конкурсних відборах проєктів та формуватиме альтернативу продовженню молодими ученими своєї наукової кар'єри за кордоном [5].

Підхід «Кошти пішли за дослідженнями» найбільше стосується фінансування науки у сфері медицини. Відтак з 2019 р. згідно з Наказом МОЗ України «Про затвердження Уточненого переліку наукових досліджень і розробок, що виконуватимуться у 2019 році» [6] відбудеться цільове фінансування медичної науки на інноваційні наукові проєкти, а не фінансування ставок, як це було раніше. Фінансування здійснюється за новим принципом, що забезпечить ефективне використання коштів платників податків.

Алгоритм діє на основі чітких критеріїв, через які розподіляють фінансування між закладами освіти, які перебувають під управлінням МОЗ України.

Для медичної науки МОЗ України виокремлює такі переваги нового принципу наукового фінансування [7]:

- більш ефективне використання коштів платників податків;

- інноваційні відкриття, які будуть визнані на міжнародному рівні та опубліковані у виданнях, що індексуються наукометричними базами PubMed, Web of Science або Scopus і мають імпакт-фактор;

- упровадження української науки медичної сфери у світову за допомогою публікацій в наукових виданнях, поширених за кордоном.

- перспектива участі в міжнародних конкурсах на гранти.

Оцінює результати роботи закладів Комісія МОЗ України з перегляду звітів про стан наукових робіт, науково-технічних (експериментальних) розробок. Національна наукова медична бібліотека України перевіряла ЗВО, заклади післядипломної освіти та науково-дослідні установи, що мають імпакт-фактор більше 1, та надані ними звіти.

За допомогою імпакт-фактора, показника, який відображає співвідношення цитувань світових наукових видань, можна побачити значимість цитувань. Зважаючи на кількість у наукових виданнях, при різному імпакт-факторі, публікацій, можна побачити оцінку дослідження на його доброчесність та важливість у сучасних умовах.

У такому разі кошти підуть за більш ефективними дослідженнями, тобто за такими, які складуть чесне суперництво між науковцями за наявні кошти в державі.

Через нову та прозору систему орієнтація науковців буде спрямована на публікацію власних досліджень у журналах, в яких на високим рівнем імпакт-фактора. Якщо керівники установ чи закладів візьмуть на роботу якомога більше кращих дослідників зі статтями у журналах, де є високий імпакт-фактор, чи, наприклад, в яких індекс Гірша є високим, то така установа або заклад отримає більше фінансування.

Список використаних інформаційних джерел

1. Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 р. № 526-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80/>.
2. Ландіна Т. В., Мельничук І. І. Проблеми фінансування науки в Україні та шляхи її вирішення. Інноваційна економіка. 2013. № 5. С. 18–20.

3. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.
4. Реформа науки. URL: <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/reforma-nauki>.
5. Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік : розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.04.2017 р. № 275-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249935442>.
6. Про затвердження Уточненого переліку наукових досліджень і розробок, що виконуватимуться у 2019 році : Наказ МОЗ України від 26.06.2019 № 1459. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1459282-19>.
7. Новий підхід до медичної науки. URL: <https://moz.gov.ua/article/news/novij-pidhid-do-medichnoi-nauki-ukraina-perehodit-vid-finansuvannja-stavok-do-cilovoi-pidtrimki-innovacijnih-proektiv>.

МОТИВАЦІЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

О. І. Кондрашов, студент спеціальності Фінанси, банківська справа та страхування, група ФБСС б інт-21

Т. П. Гудзь, д. е. н., професор, професор кафедри фінансів і банківської справи – науковий керівник
Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Якість вищої освіти оцінюється за різними критеріями, однак беззаперечним її результатом є рівень отриманих знань, який залежить від усіх учасників освітнього процесу. Мотивація до освоєння нового, до виконання найскладнішої праці – роботи над собою – є чи не найбільш важливим чинником забезпечення реальної якості вищої освіти.

На чому ж вона ґрунтується у воєнний час? Прагнути особистісного успіху тоді, коли навкруги біль та страждання, не видається можливим або навіть стає потворним егоїстичним бажанням. Нас більше не вражають чужі кейси кар’єрного успіху, бо перед очима герої, чий життєвий шлях обірвався заради перемоги світла над темрявою, нашого життя у мирі. Сьогодні фронт проходить через кожного з нас, тому маємо робити те, що зобов’язані, але з більшою віддачею. І тут важливо дати чесну відповідь на питання: віддачею кому? Собі? Ні. Майбутньому нашої квітучої України!